СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 248. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 25. жовтня, 1927. VOL. XXXV. No. 248. Jersey City, N. J., Tuesday, October 25, 1927. THREE CENTS.

ЛІТАК ҐРЕЙСОНОВОЇ ЗНОВА ВЕРТАЄТЬСЯ

ДРУГА ПРОБА КІНЧИТЬСЯ НЕВДАЧЕЮ.

ОЛД ОРЧАРД, Мейн, 22. жовтня. — Пані Ґрейсон пробувала нині на своїм літаку „Де Дон" в друге летіти без перерви з Америки до Данії, але знова машина показалася нездібною до такого зусилля, і пані Ґрейсон осіла на землю недалеко від берега океану.

Літак, який будував російський інжинер Сікорський, показався за слабим, щоби вдержати на висоті великий ладунок літака. Через те літак, що далі, тим більше обнижався, а наконець таки примусив паню Ґрейсон осісти на землі.

Пані Ґрейсон заявила, що вона не думає покидати свого наміру перелетіти океан та що буде пробувати ще раз може таки нині.

ТРЕТА ПРОБА ПАНІ ҐРЕЙСОН.

ВЕРНУЛАСЯ, ПЕРЕЛЕТІВШИ 500 ПОНАД ОКЕАНОМ.

ОЛД ОРЧАРД, Мейн, 23. жовтня. — Пані Ґрейсон пробувала нині вже в трете перелетіти через Атлянтійський океан у своїм літаку Де Дон. Сим разом знова не мала щастя, і мусіла вертатися через те, що в літаку попсувся мотор.

Сталося те, як вона вже була 500 миль від берега. Залоґа спершу думала, що мотор скоро поправиться, але як літак улетів у полосу бурі, летуни прийшли до переконання, що далі боротися зі слабою машиною неможливо й завернули. Вони вислали сейчас радіом прозьбу о поміч, і пливучи здовж їх дороги кораблі були готові дати поміч, однак вони добилися до берега власними силами.

УРЯД ЗБИРАЄТЬСЯ ДО КАМПАНІЇ ПРОТИ ПАЧКОВАННЯ ІМІҐРАНТІВ.

УРЯД КАЖЕ, ЩО ЗА ПОСЛІДНИЙ РІК ПЕРЕПАЧКОВАНО 170,000 ЛЮДИЙ.

ВАШИНҐТОН, 23. жовтня. — Іміґраційний уряд сильно занявся зростом пачковання іміґрантів у Злучені Держави, яке на обрахунки урядників принимає тепер застрашаючі просто розміри та доходить до 170,000 осіб за послідний фіскальний рік.

Урядники переловили на канадійській границі 19,000 безправних іміґрантів і думають тепер просити конґрес о визначенне більшої суми на ціль скріплення границі проти пачковання людий.

КАТАСТРОФА НА ПІДЗЕМНІЙ ЗЕЛІЗНИЦІ В НЮ ЙОРКУ.

35 ОСІБ РАНЕНИХ, 2 ТЯЖКО.

НЮ ЙОРК, 23. жовтня. — Учора коло години 8. рано наїхав на стації підземної зелізниці Семої Евеню на 207. вулиці один поспішний поїзд на другий, їдучий поперед нього. Перший віз другого поїзда засунувся на послідний віз першого. Оба вози сейчас занялися, але пожар скоро погашено. На щастє катастрофа случилася коло стації, і пасажири могли сейчас вийти на плятформу стації.

Ранених найдено в двох возах 35 осіб. З того числа тяжко ранених було двоє. Найтяжче ранений моторовий другого поїзда, котрого зударенне поїздів пришпилило під зелізним румовищем двох возів так, що його треба було добувати через перерізуванне зелізних плит ацетиліновими лучами. При сьому його попечено так, що він не міг нічого сказати, як скоїлося нещастє.

КАТОЛИКИ ПОЗИВАЮТЬ ДІЄЦЕЗІЮ ЗА НАДУЖИТТЄ ФОНДІВ.

КЛИЧУТЬ ЕПИСКОПА В СУД, ХОЧА ВІН ГРОЗИТЬ ВИКЛЯТТЄМ.

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, 23. жовтня. — Шість місяців тому назад ґрупа ровд-айлендських французьких католиків пізвала в суд римо-католицького епископа Виліема Гикі, закидуючи йому, що він ужив гроші, зложені французькими католиками не на французькі школи, як вони були зложені, але на айриські школи.

Щоби не допустити до скандалу, яким певно бувби позов епископа перед державний суд, епископ постарався о право викляти позовників. Епископ Гикі писав до папського секретаря кардинала Ґаспарі о дозвіл викляти позовників, і архиепископ Фумасоні-Бльонді, папський делеґат у Вашинґтоні, недавно передав епископови Гикі відповідь папського уряду, в котрій дозволяється викляти позовників.

Коли сю відповідь подано в ґазетах, богато людий ждало, що французькі католики збояться епископського виклятття та відкличуть свій позов проти дієцезії. Тепер однак Дейньольт, провідник французьких католиків, заявляє, що ні папські листи ні епископські проклони не відстрашать їх доходини своїх прав.

Пізвані зарядчики дієцезії боронилися перед судом, що цивільний суд не має права вмішуватися в спір у католицькій церкві, але суд 15. жовтня заявив, що коли церковні громадяни чуються покривдженими церковною владою, вони мають право відкликатися до цивільних судів.

БОЯТЬСЯ ЗА ЖИТТЯ КОРОЛЯ МИГАЯ.

БУКАРЕШТ, 21. жовтня. — У королівськім палацу у Синаїї панує велике занепокоєння через те, що син архитекта у королівськім замку занедужав на діточий параліж, недугу, на яку вмерло кілька тисяч дітей в Румунії.

Молодого короля забрали до замку у Бран, у Трансильванії, де здоровий гірський воздух дає забезпеку проти епідемії.

КАТОЛИЦЬКИЙ СВЯЩЕНИК, ПОКИНУВШИ ЦЕРКВУ, ОЖЕНИВСЯ Й ПЕРЕЙШОВ НА ПРОТЕСТАНТИЗМ.

МАЙАМІ, Окла. — Римо-кат. священик, Джеймс К. Бойленд, залюбився у панні Л. Картер Мек. Рейнолдс, протестантці, покинув парохію й священство та перейшов на протестантизм. Опісля, оженившися зі згаданою панною, вписався на протестантську теольоґію й по коротких студіях став пастором методисько-епископальної церкви у Поксико, Мо. Числить він 32 роки й уважається незвичайно спосібним проповідником.

НІМЕЦЬКІ ПРОФЕСОРИ ПРО ДОНБАС.

Два німецькі професори Гейзе і Гербст відвідали Донбас. Ознайомившись з його роботою і повернувщись з Донбасу, зробили доповідь на обєднаному засіданні ради зіздів та правління Донвугілля. Професори підкреслили, що в Донбасі йде велике будівництво і що через 10—15 років Донбас матиме зовсім инший вигляд. У своїх доповідях проф. Гейзе порівнював стан робіт та умови роботи в Рурському басейні й у Донбасі. Закінчуючи доповідь, проф. Гейзе підкреслив, що між Донбасом та Вестфалією є велика схожість. З цього він робить висновки, що розвиток Донбасу очевидно піде тим шляхом, яким ішов розвиток Вестфалії.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ.

У вересні відбулася у Варшаві вистава української та білоруської преси, уладжена еміґрантами з табору Петлюри, при піддержці польських офіційних установ. Вистава уладжена прихапцем мала дуже малий інформаційний характер, за те більшу політичну закраску, чого доказом прихильні голоси часописів, що попирають премієра Пілсудського.

НОВЕ ЗНАННЯ.

Берлінер Таґеблят радить тим, що не мають праці, а вміють стеноґрафувати та на машинці писати, йти на цвинтарі, записувати промови бесідників над гробом умершого, переписувати на машинці і продавати ці бесіди найблищій родині, котра радо купить таку надгробну бесіду, що найменше в ціні одного доляра. Побоюється тільки Б. Т., що й це знання може стати монополем кількох, та що й тут може прийти до безробіття.

КОМІСІЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КАМЯНОВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ.

Президія Держпляну розглянула питання про орґанізацію особливої комісії для вивчення камяновугільної промисловости на Україні. Президія встановила, що питання про економічні й технічні умови, які визначають шляхи дальшого розвитку Донбасу, ще не вивчені з достатньою мірою. Тому потрібно утворити такий науково-технічний центр, що мігби проробити питання про вибір нових ділянок для експльоатації, розширення старих, раціоналізацію добування вугілля, про транспортну проблему Донбасу то-що.

В звязку з цим визнано за доцільне утворити при Держпляні спеціяльну комісію для вивчення камяновугільної промисловости на Україні. Комісію буде складено з найавторитетніщих фахівців вугляного господарства, видатних економістів та техніків. Ухвалено також притягти до участи в праці комісії представників союзного Держпляну. На голову затверджено заступника уповноваженого наркомшляху Главацького.

ПЕКАРНЯНИЙ ТРОСТ В КАНАДІ.

Часопис „Файнаншіел Пост" доносить, що тепер провадяться переговори між кількома найбільшими канадійськими пекарнями в справі дальшого обеднання. Між пекарняними компаніями, що їх бажають прилучити до тросту, є „Північні Пекарні", „Канадійські Пекарні", „Онтерійські Пекарні" й „Канадійський Хліб". Компанії „Канадійський Хліб" і „Північні Пекарні" є дуже близькими суперниками за перше становище у виробництві хліба в Канаді. „Канадійський Хліб" і „Канадійські Пекарні" є контрольовані млинарською компанією „Мейпл Ліф Милінг". Добившися обеднання, власники пекарень зможуть підняти ціни на хліб, щоб збільшити свої зиски коштом населення.

ГЕТЬМАНЦІ РАДЯТЬ.

Недавно перебував у Львові ґраф Монтрезор, зять П. Скоропадського. Побут його у Львові був триманий у великій тайні, Він відбув кілька конференцій з тамошніми пропаґаторами гетьманства, а саме: Кривецьким, д-ром Крипякевичом, інж. Мудраком, проф. Томашівським і инш. Щойно перед самим відіздом ґраф Монтрезор відважився на публичний виступ, а саме на оглянення дому і інститутів Наукового товариства ім. Шевченка, де приймав його Кирило Студинський.

РЕСТАВРАЦІЯ БУДИНКУ ШЕВЧЕНКА.

В Києві на Хрещатицькому провулкові остаточно реставровано і передано Академії Наук будинок, де проживав Тарас Шевченко. В цьому будинкові збирається влаштувати музей ім. Шевченка.

СКІЛЬКИ ЛЮДЕ ПРОПИВАЮТЬ?

Один італійський статистик обчислив, що за гроші, які одна людина видає щодня на 2 шклянки пива, можна-б на протязі року купити: 2 мішки муки, 100 фунтів цукру, 12 фунт. телятини, 10 фунт. макарону, 10 кварт фасолі, 4 шинки по 12 фунт., 10 фунт. кави, 10 фунт. родзинків, 10 фунт. рижу, 100 кусків мила, 3 індики по 12 фунт., 10 фунт. сливок, 48 помаранч і 10 фунт. городовини. Стільки подає чужинецький статистик... А сама дійсність в одній тільки Польщі за один рік (1926) показує, що на саму горівку видано 656,818,740 зол. А колиб дочислити до цеї суми видатки на вино, пиво та инші гарячі напитки, то сума видатків на алькоголь в одній Польщі переходилаби 1 міліярд золотих, себто більше половини всіх державних видатків у Польщі.

КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ДІСТАВ 10 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ ВІДШКОДУВАННЯ.

У липні минулого року скоївся нещасний випадок на Сіенарській зелізниці між Спріс і Рішард в Саскачевані. Формен екстра-ґенку віз моторовим візком робітників екстра-ґенку на обід; він їхав дуже скоро. На перехрестю візок вискочив із шин. Кількох робітників покалічилося, а один з них, Осип Саґанський, тяжко побився й стратив одно око. Саґанський заскаржив Сіенарську компанію о винагороду за покалічення, бо компанія не хотіла згодитися на заплату домаганого відшкодування. Коли вже справа мала піти перед суд, компанія в послідній хвилі згодилася заплатити десять тисяч відшкодування та судові кошти.

ДОВІРЯ ДЛЯ „ТОВАРИША" КОПЕРНИКА.

В однім селі над Волгою зібрав „науковий інструктор", що приїхав із повітового міста, громаду, щоби виголосити їй відчит про Коперника. Селяни вислухали відчиту з великим зацікавленням, а на кінці на внесок промовця рішили прийняти, як на всіх зборах, такі резолюції: 1) Збори стверджують, що земля дійсно обертається довкола сонця, 2) „Товаришеві" Коперникові висловлюють за його діяльність повне признання та довіря, 3) Радянському урядові висловлюють подяку... і т. д.

УКРАЇНСЬКІ ВИВІСКИ.

Харківська окружна комісія українізації запропонувала усім державним, громадським, кооперативним та торговельним орґанізаціям і приватним особам замінити всі друковані російською мовою вивіски на українські. Зміну треба закінчити протягом 10 днів, при чому український текст вивісок треба надіслати на перевірку до центральних державних курсів українізації. Окрвиконком запропонував міліції розстежити за своечасним виконанням цеї постанови.

ПЕТЛЮРА ПРИЯТЕЛЕМ ЖИДІВ

СВІДОК ДОЦЕНКО СВІДЧИТЬ В КОРИСТЬ ПЕТЛЮРИ Й ПРЕДКЛАДАЄ ДОКАЗИ НА СЕ.

ПАРИЖ, 22. жовтня. — Дальшим свідком, що зізнавав на розправі проти убийника С. Петлюри, Шварцбарда, був Олександер Доценко. Свідок зізнав, що Петлюра був дійсним приятелем Жидів, предкладаючи на се урядові документи. Се зізнання свідка подражнило дуже Шварцбарда й він спочатку заперечив потрясенням голови, що Петлюра був по приятельськи настроєний до Жидів, а опісля закричав: Так, так, він масакрував їх!

По зізнанню Доценка промовляв прокуратор Рінолд, який сказав: „Шварцбард міг убити Петлюру у Варшаві, однак він був свідомий сього, що польський суд є дуже строгий, тому не хотів наражати там свого життя. У Парижі зробив він се, бо сподіється увільнення".

Опісля оден з суддів запитав Шварцбарда, чи він убив Петлюру з причини, що у погромах потерпіли члени його родини, чи з причини, що потерпіла у них його раса, себто Жиди. Шварцбард відповів, що в часі погромів убито членів його родини. Опісля оборонець Шварцбарда Торе перечитав лісту убитих, у якій вичислено 3 убитих Шварцбардів, а також 12 других кревних обжалованого. На питання судді, чому він (Шварцбард) не убив С. Петлюру скорше, відповів обжалуваний, що на Україні не міг дістатися близько Петлюри, бо його там дуже стерегли, як голови держави. У Парижі знова не міг він його через довший час найти, а коли найшов, мусів переконатися, чи се дійсно є Петлюра.

Опісля заявив убийник Петлюри, що він убив його, щоби — пімститися за замордованих свояків, а також, щоби бути местником за погроми своїх земляків — українських Жидів.

КОНЕЦЬ СТРАЙКУ У НІМЕЦЬКИХ КОПАЛЬНЯХ ВУГЛЯ.

МІНІСТЕР ПРАЦІ ВИДАВ РОЗПОРЯДОК, СИЛОЮ ЯКОГО ВИРОК МИРОВОГО СУДУ Є ОБОВЯЗУЮЧИМ.

БЕРЛІН, 22. жовтня. — Однотижневий страйк у німецьких копальнях лiґнітового вугля покінчився. У понеділок, 24. жовтня, усіх 80 тисяч страйкуючих вугівельних шахтярів вертають до роботи. Арбітраційний суд рішив, аби вугівельним шахтярам підвисшити платню о 11½ цента. 381 делеґатів майнерських юній згодилися на сю підвищку й рішили розпочати у понеділок наново роботу. Властителі копалень були проти рішень арбітраційного суду. З делеґатів копальняних робітників лише 36 комуністів були проти закінчення страйку.

Міністер праці, Бравн, довідавшися про приняття делеґатами юній рішення арбітраційного суду, видав розпорядок, силою якого постанови арбітраційного суду є обовязуючими для обох сторін.

ОПОЗИЦІЯ В КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ СТОГОЛОВОЮ ГИДРОЮ.

ГОЛОВНА ПОЛІТИЧНА УПРАВА БЕЗСИЛЬНА У БОРБІ З НЕЮ.

МОСКВА, 22. жовтня. — Опозиція у комуністичній партії перенесла свій осідок до Харкова, а також до Ленінграду й веде свою пропаґанду головно серед червоної армії й фльоти.

У однім зі звітів Г. П. У., себто давнішої „чеки", говориться, що борба з опозицією попросту неможлива, бо вона показалася „дійсною новочасною гидрою".

Арешти і висилки у віддалені місця членів опозиції не мають ніяких добрих наслідків, бо на місце одного арештованого або висланого на прогнання опозиціоніста, появляється десять нових.

Так примірoм, коли приятеля Троцького, Григорева, виключено з комуністичної партії, Троцький заступив його сейчас своїм вірним приятелем Аркадієм.

Опозиція громадить свої сили для рішаючої боротьби у дні 1. грудня на зізді комуністичної партії.

ВІДЕНЦІ ДОМАҐАЮТЬСЯ ПЕРЕНЕСЕННЯ СЕКРТАРІЯТУ ЛІҐИ НАЦІЙ ДО ВІДНЯ.

КАЖУТЬ, ЩО ПЕРЕНЕСЕННЯ ОСІДКУ ЛІҐИ НАЦІЙ ПЕРЕШКОДИТЬ ПРИЛУЧЕННЮ АВСТРІЇ ДО НІМЕЧЧИНИ.

ВІДЕНЬ, 23. жовтня. — У Відні зорганізовано комітет, який має занятися відновою пляну перенесення секретаріяту Ліґи Націй з Женеви до Відня.

Завданням комітету буде старатися, щоби правительство вплинуло на своїх делеґатів до Ліґи Націй піддати сей плян під дискусію на слідуючім засіданню Ліґи Націй.

Організатори вибрали вже навіть велику нову каменицю, призначену для міністерства війни, як відповідний будинок на осідок Ліґи Націй.

Згаданий комітет висуває як політичний арґумент на попертя своєї пропозиції обставину, що коли Відень буде осідком секретаріяту Ліґи Націй, усі пляни прилучення Австрії до Німеччини раз на завсіґди упадуть. Станеться се тому, що осідок Ліґи Націй не може находитися у так могучій державі як Німеччина.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ПЕРЕДОДНІ КОНҐРЕСУ

Взавтра, себто в середу, 26. жовтня, зїдуться до міста Филадефії делеґати на Конгрес Обєднання. Річ ясна, що ніхто не знає, хто приїде на конґрес, скільки буде делеґатів і як випадуть наради. Всі ми знаємо одначе те, що такий Конґрес не є для нас буденною появою та що він потрібний для піднесення духа нашої іміґрації, потрясеного за послідні часи нашою внутрішньою боротьбою. Такого Конґресу потреба ще й тому, щоби начеркнути напрям дальшої праці, щоби пхнути нашу іміґрацію один крок вперід.

Не треба бавитися іллюзіями і думати, що Обєднанне всесильна орґанізація, яка доконала Бог зна якого діла. Ні. Обєднанне все ще тільки спроба зорґанізовання всіх творчих сил нашої іміґрації. Добра його сторона та, що воно веде позитивну роботу, веде її совісно і під публичною, загальною контролею та веде її з успіхом. І тільки тій роботі завдячує Обєднанне своє істнування. І тільки завдяки довірю, яке собі зєднало Обєднанне на протязі своєї пятилітньої діяльности серед загалу нашого громадянства, може тепер Обєднанне приступити до розвязання тих других проблемів, які зачеркнені програмою Конґресу, а між якими справа української школи в Америці являється справою першої ваги. Попри допомогову акцію для краю задумує отже Обєднанне перебрати на свої плечі отсе друге важке завданне, про яке досі було в нас багато слів, а мало діл.

Українці в Америці не такі то бідні, як би видавалося. Ми багаті в острі резолюції і заяви, які ми майже правильно на всяких зібраннях, вічах, а навіть мітинґах ухвалюємо, а яких не виконуємо. Ми маємо в Америці гарних промовців, які думають, що виголошеннем промов можна відродити нашу іміґрацію, або збудувати державу. Маємо й таких бувших послів, дипльоматів, редакторів і инших бувших, що думають, що вони орґанізують і творять, що дають „нову програму", коли тисячний раз літають під хмари і на хмарах йдуть „громадою обух сталить". Ми маємо ще багато таких, що говорять про чесноту, чесне товариство, чесні руки, чесне діло, а самі досі не вийшли ще чесно з орудування національним грошем, а тепер потурають і роблять рекляму тим, що в такий самий спосіб з народним добром поступають. Всі вони річ природна проти Конґресу і проти Обєднання. І то тому, що Обєднанне веде роботу під публичною контролею, що не літає під хмари і не живе з пустомельства, а з солідної праці, якої програма рівнається силі нашої зорґанізованости. Праця та нам здебільша відома. Але точний перегляд дасть нам про ню доперва Конґрес. Там почуємо і про пляни на будуче.

ПРОГИБІЦІЯ — УСПІХ ЧИ НЕВДАЧА

Коли ми будемо писати тут про погляди на справу прогибіції і будемо підносити голоси за й проти прогибіції, то робимо це тому, щоби наші читачі знали, як переводяться всякі реформи. Кожна справа, що входить в обсяг суспільного життя, важна й дуже часто дуже тяжка до вирішення. Такою справою є й справа прогибіції в Америці. Вислідом дискусій на такі теми є певний статистичний і науковий матеріял, який скорше чи пізнійше мусить бути рішаючим про остаточне вирішенне спірної квестії в такий спосіб, який для суспільности найбільш пожиточний.

Бувший презвитеріянський пастор Чарлз Стелзл промовляв недавно на конференції 75 провідників американського промислу й соціольоґів, у готелі Чалфонт у Ню Йорку. У своїй промові ствердив він, що прогибіційний закон показався вповні успішним і що загальна опінія мешканців Злучених Держав не є йому противною. Д. Стелзл заявив, що його твердження опирається на розслідах при помочі квестіонаря специяльної групи визначних діячів на ріжних ділянках суспільного життя у близько 1000 містах Злучених Держав. Він питався про опінію відносно прогибіції у редакторів щоденників, суперінтендентів шкіл, начальників поліції, урядників здоровля, працьодавців, робітничих провідників, священиків і многих инших визначних людей. Сі розпитування робив він виключно тому, щоби довідатися, що в дійсности думають Американці про теперішню прогибіцію.

Більшість дневникарів заняла прихильне становище до Вісімнайцятої Поправки й до закону Волстеда. З 300 осіб, з якими він говорив, 75 відсотків заявилося за поправкою, а 61 відсотків за примусовим задержаннєм згаданого закона, а тільки невеличке число редакторів висказалося проти прогибіційного закона. Більша часть з тих, що не одобряли вповні сього закона, домагалися частинного його злагодження. Не було одначе ріжниці гадок щодо економічних користей з прогибіції навіть між найбільше рішучими противниками закона Волстеда. Загальна опінія така, що вислідом прогибіційного закона являється піднесення рівня життя серед усіх кляс населення краю.

По представленню статистики асекураційних компаній, з якої показалося, що під прогибіційним законом число случаїв смерти з причини алькоголізму значно зменшилося, перейшов Стелзл до питаня арештувань за пиянство.

Важним чинником, який треба взяти під увагу, говорив Стелзл, — і який дотикає арештувань за пиянство, є збільшення отроєння бутлеґерським напитком. Після очечень медичних знатоків, бутлеґерський напиток ділає приблизно 10 разів скорше у спричиненю підхмелення як медичний напиток, який видають на правительственний перміт. Тому то хоч число пияків зменшилося через прогибіцію о половину, число арештувань за пиянство полишилося те саме. Д. Стелзл сказав дальше, що противники прогибіції підносять особливо сю обставину, що від заведення прогибіції збільшилось число арештувань за пиянство, та не береться тут в рахунок збільшення числа населення.

Також збивав Стелзл донесення, будьтоби пиянство дуже поширилося серед учеників висших шкіл і колеґій. Ті твердження являються значно прибільшеними.

Ґовернор Вест Вірджінії, Рітчі промовляв знова недавно в Гвайт Солфор Спрингс, Вест Вірджінія, на мітингу „Інтернешонал Ессошіейшон оф Кежуелті енд Шурті Андерайтерс енд ейдженте". У своїй промові заявив він, що федеральне правительство пійшло за далеко у своїм законодавстві на полі прогибіції й через те американський нарід „упав жертвою нерозумних, не могучих бути виконаними й шкідливих законів, які ще погіршують лиха бюрократії".

„Ми забуваємо" — говорив ґовернор Рітчі, — „що наша неподільна Юнія складається з неподільних держав, з правами Юнії докладно означеними й обмеженими. Ми основували федеральне правительство коштом поодиноких стейтів, а тепер ми не лише ослаблюємо поодинокі держави, але також ослаблюємо державну будову, коли державний апарат робимо тяжким, не добре правленим, коштовним, бюрократичним і ретроградним (зацофаним). Активна й войовнича пропаґанда може довести приміром конґрес до ухвали законів, що є руйнуючі для промислу. Та ніяким чином не можна тоді приневолити усі стейти, щоби вони зробили те саме".

Обговорюючи прогибіцію, ґовернор Рітчі сказав, що питання є глибше, як те, щоби виконати закон.

Бо заходить питання, чи повинен бути введений однаковий всюди закон, коли увесь людський досвід доказує, що він не може бути в однаковий спосіб уведений в життя.

Се є якраз становище, в якім опинилося прогибіційне питання під теперішню хвилю.

Не ходить тут о прогибіційне право, бо мешканці кожного стейту запопадливо опрацьовують самі розвязку сього проблему. Не ходить тут рівнож о осунення безвластя або неправди тому, що послідна умовина сталася гіршою від першої. Не ходить тут о заперечення стейтам права прогибіційного законодавства, бо се є їх незаперечене право. Але ходить о важний соціяльний експеримент, бо отсе береться держава уодностайнити одним федеральним законом особисті навички усіх мешканців, у всіх стейтах, коли мешканці у многих стейтах не хочуть дати на це своєї згоди й піддержки.

„Богато держав волить мати цілковиту прогибіцію. Богато других однак не схоче її. По-що збільшати спір між селом а містом, полуднем й заходом. Коли який стейт хоче прогибіції, він є управнений її завести. Але пощо вести боротьбу за прогибіцію в тих стейтах, які її не хотять? Закон Волстеда мусить бути або змінений, або силою введений в життя, а я знова вірю, — говорив Рітчі, — що він не може бути уведений силою. Ми видали вже близько $150,000,000, старючись силою ввести його в життя і стратили у податках 4 міліони долярів, і все те нічого не помагає".

СЛІДАМИ МОСКОВСЬКИХ ЦАРІВ

I.

На початку цього літа помер у Москві комуніст Іванов, робітник з фаху. По його смерти ціла українська преса большевицька заголосила не меньше, як по смерти самого Леніна. На Україні проголошено всенародню жалобу; тіло помершого Москаля перевезено з царською парадою до Києва й проголошено його ґероєм.

Хто-ж такий був той Іванов для України? — питали всі здивовано. Це той самий, що безвпинно орґанізував всі ворожі елементи на Україні проти української держави. Він бунтував київських робітників в арсеналі проти української влади, робив заколот в Одесі, а потім цілий час вів завзяту безпощадну боротьбу з усім тим, що признавало себе до українства. На совісти тої людини тисячі помордованих невинних людей, які не вспіли утікти разом з українською владою.

Все те робив він як непримиримий ворог українського державного руху, закриваючи свою роботу інтернаціоналізмом. По його смерти приказала Москва Харкову зробити з нього українського героя.

Те саме робили колись московські царі. Українських гетьманів проголошували зрадниками, виклинали їх, а на їх місце призивали молитися за себе, як спасителів наших.

Не змінилося тут нічого, змінено тільки зверхню форму, бо не можна хіба нині приноровлювати ті самі методи, яких уживали царі так, як не можна сьогодня воювати проти машинового кріса старими московськими шаблюками.

II.

Та не тільки на політичному полі веде червона Москва завзяту боротьбу з українством. Так, як колись московські царі — Петро й Катерина забирали з України все те, що творило там українську культуру, — вчені, композитори, малярі мусіли йти на московську службу у Москву, так і тепер примушують покидати свою країну й мандрувати у Московію. На їх місце насилає Москва своїх людей.

Для доказу наших слів перекажемо статтю Г. Науменка, поміщену в київській „Пролетарській Правді" з 7-го вересня ц. р. під заголовком: „На непевному шляху".

Г. Науменко наводить наперед слова Любченка при отворенню української опери в Києві тамтого року:

— Через українізацію опери — до української опери.

И питає, що зроблено за один рік в тому напрямі? Відповідь проста й коротка. Нічого. До опери запрошено московських артистів, які кепською українською мовою співали ролі. Це хіба не українська опера.

„Шлях до орґанізації української опери лежить через орґанізацію **українських сил.** Ці сили здавна черпали в нас не тільки для Росії. Скільки славних українських співців, скільки славних українських музик забирало свого часу море чужинецької культури? А тепер? Скільки українських співців і музик працюють в Европі, а ми шукаємо співаків для української опери в — Москві!"

Науменко думає, що сьогодня трудно змінити той стан, та на будуче треба подумати про те, щоб утворити обставини, в яких моглаб істнувати українська опера, про готування для неї кадру робітників, а головне зберегти цей кадр. — „Я підкреслюю — зберегти цей кадр і через те, що готування проводиться правильно".

„Але ось де лихо: — дослівно пише Науменко — українські музичні висші школи кінчать свою роботу моментом випуску, а потім, звичайно, виявляється, що вони працювали не для України. Бо українські театри роблять усе, що можуть, щоб експортувати наші молоді сили за межі України.

„Тільки за два останні місяці чимало молодих артистів, що здобули освіту на Україні, поїхали шукати щастя й улаштувалися в Москві і инших містах С. Р. С. Р. І не тому вони так зробили, що не хотіли працювати на Україні. Але якось так склалося, що нікого з них до театру на Україні не прийняли. Були проби, було визнання, були обіцянки, але нема „контрактів".

Дальше нараховує Науменко поіменно аж 14 українських співаків, які мусіли покидати Україну й шукати хліба на чужині, тоді, як до київських українських театрів запрошено Москалів з Москви. — Науменко пише, що — воно якось так склалося; та ми знаємо, як воно складається на Україні вже від двохсот літ і такий стан буде тревати аж до того часу, поки Україна не стане справді самостійною державою й не позбудеться московської опіки, якаб вона не була.

Закінчує Науменко свої слушні нарікання ось як:

„Такий стан з молоддю. Ми виряджуємо її, куди хочете, і таким чином відриваємо від української культури, де вона повинна би працювати і для того держава витрачала кошти на їх освіту.

„Джерела українського театру й української музики в нас на місці, але ми самі не користуємося з них. Якось трудно погодити українізацію з висиланням молодих культурних робітників з України".

III.

Все те роблять московські комуністи на Україні по згори наказаному пляну. На нараді редакторів у Харкові з дня 14. вересня сказав комуніст Хвиля ось які знаменні слова: **„На Україні помітний російський великодержавний шовінізм, що під прапором єдиного Радянського Союза намагається звести Українську Республику до стану російської провінції і запровадити на Україні панування московської культури й мови, намагається шкодити роботі в галузі українізації.** Всі ті настрої і стремління находять відгук у верствах нашої партії".

До цих слів не треба хіба нічого додавати. Вони підтверджують тільки те, про що ми вже давно говорили. Червоні володарі Москви у відношенню до України йдуть слідами московських царів. Такий стан буде так довго тревати, аж поки Україна не стане самостійною державою.

Андрій Чайковський.

„ГОЛОДНОГО НАКОРМИТИ"

... Іван Максимович набігався від рана за орудками, аж зіпрів. Біля полудня почув діймаючий голод і поступив до першої стрічної реставрації пообідати.

Та це не була реставрація у столичному значінні, а така собі ґаркухня, або по львівському: молочарня, де харчувалась інтеліґентна біднота: студенти та студентки, ріжні писарі, тощо.

Роздивився за вільним місцем і присів до стола, де вже сидів якийсь бідний молодий чоловік.

Справді виглядав дуже вбого. На плечах легка, добре витерта загортка. Вона вкривала всю його ґардеробу, лиш ковнірець було видно, що аж просився, аби його заступити іншим. Лице було марне й виснажене, вилиці виступали гостро, попід очі чорно-сині підкови, на довгім висохлім носі сторчав цвікер.

Молодий чоловік виняв дискретно під столом мошонку та перераховував гроші, позираючи туди скрито своїм ошкленим оком.

Голодомор...

Біля стола стояла дівчина, питаючись уже другий раз, що йому принести.

Голодомор надумувався довше, поки сказав:

— Зупа!

При цій нагоді попросив Максимович і для себе зупу. Він придивлявся пильно до свого стодового сусіда й усміхався співчутливо.

За хвилю дівчина принесла дві тарілки зі супою і кошик порізаного хліба.

Я забув сказати, що це діялося зараз по війні, коли то ще люди вистоювали гусаком з картками перед крамницями, а продавці харчів поводилися з покупцями як великі їх благодітелі.

Заки Максимович забрався до їди, то у голодомора показувалося вже дно тарілки і кусок хліба в руці. Він не зважав, що зупа була дуже горяча, і проковтнув швидко, начеб не лише зупа, але й горяч мали реальну вартість, яка не повинна змарнуватися. Голодомор спішився очевидячки, та либонь не тому, що мав пильну роботу, а тому, щоб не йти на спокусу і не бачити, як іншим щасливцям приносила служба печене та всякі пахучі страви. Висьорбав зупу до решти, зїв останній кусок хліба, обтер губи паперовим обтиральцем і виняв мошонку, щоб заплатити.

Максимовичеві прийшла саме в голову думка, бо всміхнувся вдоволено і взяв лагідно свого сусіда під столом за руку.

— Чи вже по обіді, добродію?

Добродій подивився здивовано на нього.

— Так, або що?

Максимович похитав головою і сказав, як міг наймякше:

— На тім харчу далеко не заїдете, вам треба би краще відживлятися, а то витратите всі сили і голодом заморитеся.

— Щож робити? — відповів голодомор, сумно всміхаючись; — важкі часи і на більше мене не стати.

— Я хотів би вас щось попрохати, не відмовте мені такої приємности — каже усміхаючись ввічливо Максимович. А саме дозвольте, що я кажу дати вам ще печеню телячу... Оттак зїмо разом, бо я люблю телятину з яриною.

Голодомор видивився здивовано на Максимовича.

— Вибачте, мій пане, але я від незнакомих, взагалі від нікого дарунків не приймаю.

Максимович не пустив його руки і придержував її враз із мошонкою під столом.

Послухайте мене, що нам скажу. Воно якраз добре, що ми собі не знакомі. Цеж буде вас менше бентежити, бо повірте, я за пів години, коли вас стріну на вулиці, не пізнаю вас. А мені трапляється нагода зробити добре діло... Якщо ви християнин і знаєте святе письмо, то нагадаєте собі один божий приказ: „Голодного накормити"... Ви голодні, а я ситий. Я вас добре розумію, бо я нераз уже був в такім положенні голодної людини, а може й мене тоді нагодували. Дозвольте мені сьогодні тим моїм добродіям віддячитись. А це, що не знаємось, саме добре підходить, бо в другому місті св. письма говориться, що коли робиш добре діло, то нехай не знає лівиця, що робить правиця. Значиться, моє добре діло залишиться в тайні, бо ні ви мене ні я вас не знаємо і ви ніколи не довідаєтеся, хто я такий...

Максимович дивився допитливо на голодомора, а коли помітив, що він вагається, прикликав дівчину і замовив дві телячі печені з яриною. Почувши таке слово, голодомор аж затрусився і сховав мошонку до кишені.

Чекали оба, не промовивши слова, поки замовлене не покладено на стіл.

Максимович придивлявся до свого товариша уважно. Голодомор кинувся на печеню і став швидко їсти, достоту як голодний пес. В ньому на вид пахучої поживи прокинувся усею силою звірячий бік людської медалі. Хапав великі кусники мяса, брав один кусок хліба за другим, торощив усе в здорових зубах і проковтував...

Максимович ще й половини свого не зїв, як голодомор вимащував свою тарілку куском хліба, застромленим на вилки.

— Дозвольте ще й „леґуміну" для комплету...

— Чи не буде за багато того доброго?

— Чогож за багато? Ви людина молода, то швидко стравите, мені старому не прийшлоб так легенько.

Потім появилися на столі сирні вареники зі сметаною, котрі вмент пропали в голоднім роті голодомора.

— Коли завгодно, то я прикажу ще принести.

— Спасибіг, я вже ситий.

Узяв другий папірець і знов обтер губу.

— Позвольте ще закурити. Ось папіроска.

— Ні, спасибіг, одвик і не хочу навертатися.

Видно було, що йому спішно відійти, бо крутився на свойому стільці. Максимович це завважив, доїдаючи ще свою печеню.

Прошу не церемонитися зі мною. Бачу, вам спішно, а я ще залишуся і докінчу обід.

— Справді мені спішно, та якось не випадає для конвенансу.

— Нічого, нічого... прошу дуже. Він устав, щоб попрощати.

Голодомор каже:

— Велике вам спасибіг. Я й не сподівався, що мене сьогодні таке несподіване щастя стріне — велике спасибіг!

Виглядав, як сита вдоволена людина.

— А я вам теж дуже дякую, що не відмовилися. Я почуваю велике вдоволення, що зробив добре діло і нагодував голодного. Коли ви знаєте, як почувається людина по добрім ділі, то мене зрозумієте.

Подали собі руки.

— Та зводьте, що таки залишимося незнакомими. А коли вам трапиться така нагода, як мені сьогодні, то зробіть так, як я тепер — і цим мене сквитуєте.

Дивились собі приязно у вічі.

Тоді голодомор сказав так байдужно, як колиб говорив, приміром, вам краватка скривилася:

— А чи пан ржечивісце не умі мувіць по польску?

Максимович став мов задеревілий, з одкритим ротом. Не міг слова промовити. Відразу пустив руку голодомора.

А голодомор, відходячи, поглянув на нього через плече і вийшов.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Правдолюб з Вотервліт, Н. И. — Редакція дуже радо містить спростованнє всякого факту, який був поданий у ґазеті. Згідно з тою засадою редакція радо помістилаби й Ваше спростованнє. — Однак, се мусілоби бути справді спростованнє. Коли Ви кажете, що Ви чогось не чули, то ще не доказ, що сього не було сказано. Якби Ви сказали, що Ви чули все докладно, і знаєте, що сього не було сказано, що наш дописуватель написав, то се вже булоби спростованнє. — До того, наш дописуватель, якого Ви тепер простуєте, підписався повним іменем, а Ви хочете написати непідписане спростованнє. Підпишіться так само явно, як се зробив перший дописуватель та потвердіть своїм підписом, що Ви все добре чули, але сього не було сказано, що дописуватель написав, а редакція Вам се спростованнє помістить.

Язик доведе до Києва й до кия.

Як зійдеся Стрий і Ломець, то буде світу конець.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Як ми відозвалися на національну катастрофу в рідним краю. — Величаве віче і $534.06 на потерпівших від повені.

В неділю, дня 16. жовтня ц. р. відбулося віче, скликане урядом Українського Народного Дому в Елизабет, Н. Дж. Ціль цього віча, як представив предсідник У. Н. Дому, гром. Василь Левчик, це допомога рідним браттям в краю, котрих постигло велике нещастя, і цим самим їм грозить голодова смерть.

Предс. гр. Левчик ізза неприсутних на цьому вічу секретаря та касієра У. Н. Дому покликав на секретаря віча гр. П. Ковальчика, а на касієра гр. Я. Красновського.

Відтак предс. Левчик представив присутним др. Мишугу, як референта віча.

Др. Мишуга в ядерних та глибоко в душу падаючих словах представив цю страшну катастрофу, яка так тяжко діткнула наш нарід, довжезною полосою через ціле Підкарпаття, від Лемківщини, аж до Подільщини! Весь добуток, хати, збіже, худобу понесла вода в хвилях гірських рік, позбавляючи чверть міліона населення Галичини хліба та притулку, готовлячи йому неминучу страшну голодову смерть.

Щоби здати собі справу, як шалені розміри і наслідки є цеї катастрофи, ми зрозуміємо тоді, коли пригадаємо собі землетрус в Японії та вилив ріки Міссісіпі в Америці!

Серця цілого світа задрожали від жаху, душі омлівали на саму згадку нещастя.

Щож повинно діятися в наших серцях на вістку цього нещастя, яке стрінуло близьких нам осіб там в краю?

Коли весь культурний світ відгукнувся великими жертвами для нещасної Японії — коли вся Америка щедро ратувала своїх співгорожан від загибели — якжеж можемо ми стояти на боці і лиш головами кивати на це все — а не сягаючи до своєї кишені, щоб витягнути тяжко запрацьований гріш і дати його для народа, коли він в нещастю!

Де-б не жив наш нарід — він поспішить з матеріяльною помічю для рідного краю! Американські Українці все радо помагали краєви в біді — то тим більше тепер, в цьому моментові вони не стануть байдужі!

Бо ми є члени одної нації! Ми ця сама кров, ці самі серця! Тож нещастя, яке стрінуло наш нарід в краю, є нашим нещастям!

І це нещастя є ще більшим від війни!

Ми не повинні дати збитися з дороги злеязичникам, які навіть від престолів в церквах голосять, що те нещастя, це **допуст Божий!** Голосять, що Господь Бог покарав наш нарід за його безбожність!

Так страшну й нічим неоправдану обиду кидають ці фарисеї на свій нарід в моменті такої розпуки і горя!

Та о скільки є чиясь вина в цьому горі нашого народу, так цеж не безбожність народу, ні, це господарка, руйнуюча господарка нашого ворога Польщі! Бо як булиб ріки урегульовані, не булиб ліси повитинані, то нещастя булоб у богато менших розмірах!

І в Америці, колиб уряд послухав рад своїх інжинірів і побудував відповідні тами — не булоб так страшного знищення здовж ріки Міссісіпі.

Отже це не допуст Божий, але нещастя, якого й вороги наші дожидали. Це дуже щасливий момент для Польщі, яка є дальше в военному стані з Україною! Поляки це явно заявляють, що поміч, яку вони дадуть, мусять використати для власного добра! Тимсамим не маловажним є цей момент і для нас!

Ґазета польська „Сьвят" післала $500 перше ще, заки ми подумали про якунебудь поміч, а „Польскі Звйонзек" теж вислав досить значну суму. Ми мусимо спаралїжувати крок Поляків! Коли нарід наш перетерпів війну, військову службу, табори, суспензи, спеціяльні данини, примусову конскрипцію, кримінали, розстріли та мордерства і не знизив стягу боротьби — так ми повинні помогти йому перетерпіти і це нещастя, бо Польща подає помічну руку з ясним пляном, пляном знищення загартованого духа, огню волі і незалежности!

В цьому нещастю наш нарід простягає руки о поміч. А Польща використає це як політичний „трик!" Польща числить, що для куска хліба наш нарід буде мусів продати свою душу, свою независимість і підпише ворогови декларацію льояльности і підданства!

І тому ми кличемо людий на віча, бо ми ще дальше у війні з Польщею! Ми не сміємо покинути своїх кращих синів. Ми мусимо ратувати наш добрий, геройський елемент! Ми мусимо вибити з рук Поляків їх оружжя підлоти! Ми мусимо дати поміч народови для уратовання будучности рідного краю! Не так цей доляр — як більше підсумок сили нашої нації в боротьбі відіграє більшу ролю!

Політичкі думки і погляди не повинні стояти на цій дорозі! Цей важний момент повинен бути моментом злучення нас всіх, бо це момент ратунку нашого народу!!

Радянська Україна відкликнулася урядово, та кромі того весь нарід Великої України готовить велику поміч своїм браттям в Галичині!

І так ми прилучімся до них. Це наша національна честь змушує нас до боротьби. Всі ми, злучені цим моментом, покажемо, що ми, хоч в неволи, в нещастю, та сильні честю, національною гордістю. Ми покажемо, що ми дальше у війні з узурпаторською Польщею! І хоч в нещастю, ми не знизимо прапору вільної України перед наїзником!

Другим з ряду бесідником був гр. Р. Слободян, котрий закликав громадян Елизабету, щоби, як все, так тепер стали первовзором жертвенности для других громад. Він просто каже: „Ми все давали. Ми дотримували кроку з другими громадами, то і днесь не позістанемо по заді других".

Дальше чергував о. канонік Кінаш, парох в Елизабет. Коротко, річево зясував, чому ми повинні помогти народови в краю. Своїми словами підніс ще вище високий настрій, який викликав в наших серцях др. Мишуга. Отець Кінаш сказав: „Голод це мус! Голодом поборюють народи, здобувається твердині. Чоловік голодний готов все зробити, щоби ратувати своє життя і свою родину! Так тепер Польща має охоту а навіть зможність перетягати жертви нещастя на польське. Тому ми з двох причин мусимо дати поміч краєви: 1) будучи християнами і 2) Українцями. Ми-ж не можемо не чути просьби! Ми не можемо бути сліпі на нещастя! Ми не можемо відвернути наших лиць! Українець Українцеви і християнин християнинови не повинен дати згинути з голоду!

Відтак приступили до збірки. З великою охотою і щирістю несли громадяни свої лепти до естради, про що най посвідчить спис: Бр. св. Володимира, 65 від. У. Н. С., зложило $100,00; тов. Запорожська Січ, 234 від. У. Н. С., $25.00; сестрицтво „Любов", 37 від. У. Н. С., $20.00; В. Левчик $15.00; по $10.00: М. Качубський, Анастазія Чайранська; по $5.00: о. Кінаш, П. Ковальчик, І. Ґенеґа, К. Качуряк, А. Кемпа, А. Полевчак, Т. Луняк, Р. Слободян, О. Бобеляк, Д. Штим, Ст. Задорецький, Frank G. Newell, І. Штогрин, С. Ядловський, І. Кінащук, Л. Мовчан, Д. Бойко; по $3.00: М. Костишин, Р. Ґвіздь; по $2.00: А. Брода, І. Воробель, О. Нагірний, К. Пілат, С. Кінаш, Ґ. Кінаш, П. Остапчук, І. Пограничний, І. Воляр, Т. Куцьмина, І. Циктор, Гр. Ґерета, І. Ґавловська, А. Буса, О. Світлик, Параня Горинь, І. Чечіль, Ев. Сташко, М. Оґар, А. Шавях, Ст. Ґенеґа, В. Ходан, А. Олійник, Яцьків, М. Райхіль, Бабич, К. Возняк, В. Качараїв, О. Федірків, О. Городинська, Д. Заборська, М. Стефура, Е. Кардаш, А. Кіценюк, Евг. Задорецька, М. Гринишак, А. Круць, Я. Красновський, Ф. Борейко; по $1.00: Н. Нагребецька, М. Бусько, Гр. Отаманчук, А. Солтицька, М. Либа, М. Фецула, М. Мандзяк, Т. Чечіль, Гр. Кучер, Т. Горинь, М. Малкович, Гр. Рудницький, Гр. Антіш, О. Пасічник, П. Чечіль, П. Пілат, Ст. Грабар, І. Зілінка, А. Кінащук, М. Пілат, А. Гундович, А. Лабановський, М. Сухорський. Разом зібрано на вічу з дрібними датками $379.06. В церкві зібрано на заклик о. Кінаша церковним урядом $160.00. Зібрано разом $539.06. За галю на віче заплачено $5.00. Відіслано до Обеднання $534.06.

Після збірки промовив ще гром. Т. Луняк, який в коротких словах згадав за рідний край і поміч для него.

На руки уряду парохіяльного зложили по $10.00: А. Маслянич, по $5.00: Михайло Ґлова, по $3.00: Еміль Стефан, Олена Клюс і Іван Качур, по $2.00: Василь Байко, Паранька Чечель, Михайло Світич, Стефан Грабар, Михайло Процак, Анна Кума, Іван Кіценюк, Настя Лаврівська, Іван Плішка, по $1.50: Василь Левчик, по $1.00: Василь Ґарбовський, Данило Стець, Анна Атаманчук, Михайло Заканич, Іван Світич, Теодор Процак, Іван Сокира, Юрій Бобак, Теодор Шіловський, п-ні Юстина Грабар, Леся Кінаш, Анастазія Челак, Михайло Коназ, Стефан Шийка, Іван Франкевич (дитина), Андрій Гарбуз, Василь Ґреґа, Іван Напованець, Іван Світич, Микола Бабич, Семен Шипула, Дмитро Щерба, Олекса Нагірний, Магдалена Кулик, Йосифа Гарасимчук, Анна Стець, М. Сокира, Я. Красновський, Мат. Могила, Р. Слободян, Теод. Поливка, Мих. Оґар, Й. Ткач, Тома Чечель, Ів. Зелінка, Ів. Матвієць, Василь Зелінка, Олекс. Олекса, М. Романович, Андрій Світич, Мик. Яцила, п-ні Юстина Дончак, Мих. Ґенеґа, Вержбита Бойко, Евдокія Якимюк, Зофія Фуртас, Анна Палей, Василь Ходань, Теод. Луняк, Юр. Пятковський, Ол. Світлик, Дм. Ванат, Анд. Полянський, Ст. Зелінський, Онуфрей Зизяк, Ст. Задорецький, Марія Шубяк, Анна Світич, Марія Набайко, Миляна Ткач, Мих. Безкоровайний, Юлія Чорна, Т. Ванат, Йосефина Боґдан, Агафія Гандович, Катерина Ковальчик, Анастазія Оґар, Агафія Красновська, Михайло Фецула, Фр. Майкел, Ева Плішка, Н. Н.

Дрібними жертвами $44.00; разом $160.00.

Зібрані за проводом місцевого учителя Ст. Грабаря відспівали: Ще не вмерла, Не пора, Ми гайдамаки та Гей там на горі Січ іде. Настрій був ґарний, підйом високий, народ вдоволений, що зробив гідне й достойне його національної чести діло!

І громадка, зібрана на цьому вічеві, горда з себе і лиш одно бажання має: побачити, скільки то громад перевисшить її жертву.

Ми ждем! Поспішіть всі, щоб не були останніми!

П. Ковальчик, секр. віча.

СЕНТ ЛУИС, МО.

Бери, Петре, на розум.

Аж зависть нас бере, як читаємо в „Свободі", як то по других громадах беруться наші люде до орґанізації наших українських шкіл. А в нас як не в людей. Не тому, щоби не було в нас розуміння ваги школи, але по причині перешкод, які повстали через боротьбу громади з теперішним парохом о. Мереньковим. Священик завзявся продати церкву, а люде не хочуть. Справа оперлась о епископа, а епископ ні слова. Вчили в нас сестри Василіянки і можна сказати, що нарід був з їх науки задоволений. Але що подобається народови, це не подобається тепер рутенським священикам і епископам. От такі тепер часи настали. І тому сестер з нашої громади забрали. Дивні дива тепер діються в Америці.

Та з того прийшли наші люде до розуму. Ото взялися самі орґанізувати свою школу і то таку, що відповідалаби духови нашої національної ідеольоґії. В парафіяльній школі не можливо цего було перевести, бо вона потуряла кацапствуючим. З священиком мимо інтервенцій тутешного лікаря д-ра Клима не можна було рівнож дійти до якогось порозуміння, бо він заявив, що „жадних комітетів не узнає і жадних резолюцій не приймає".

От і добре. Прецінь раз самі духовні отці навчать нас розуму. Так, так: Бери, Петре, на розум. Не ходи і не кланяйся нікому за свою власну кервавицю. Орґанізуй школу таку, де сам нарід буде міг бути господарем. З такої школи буде для народу користь а з дітей, що будуть ходити до тих шкіл, потіха.

Громадянин.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Більше життя нам треба.

Одна тепер надія. Може те нещасте, що спало на наш рідний край, та страшна повінь, що зі сну збудила найбільш приспані місцевости, збудить і нас зі сну і обеднає до якогось спільного народного иття. Може хоч в теперішню хвилю прийдемо до якоїсь згоди. Тому кличемо до вас всіх Брацтв і Товариств: Бр. св. Михаїла, від. 213, Тов. Т. Шевченка, від. 281, Сестрицтво св. Анни, від. 287, тов. св. Димитрія, від. 167, Бр. св. І. Хрестителя від. 81, греко-кат. парохію Пр. Діви Марії і всіх чесних Українців, возьміть собі національну катастрофу в краю до серця і обеднайтеся до акції в ціли збирання допомоги.

В тій саме ціли буде скликане віче в церковній галі на Іст 25 ул. на день 23 жовтня, о год. 2 по полудни. На вічу буде говорити гром. О. Ревюк, редактор „Свободи".

За КОМІТЕТ: Укр. Амер. Демократичний Клюб.

Доля карає й вельможного й неможного.

Старість не приходить з добром; коли не з кашлем то з горбом.

Чоловік мислить, а Бог керує.

Чи мох, чи вовна, аби кишка повна.

ТЕАТР І МУЗИКА.

У театрі Роксі почали у суботу, дня 22. жовтня, ставити легку комедію з життя студентів американських колеґій. Штука називається „Гай Скул Гіро". Є се роман, що обертається довкола гри в „бескетбол". Між акторами сеї штуки виступають: Салі Филипс, Ник Стуарт і Джан Да Ров. Чарлз Педок, що став чемпіоном на Олімпійських ігрищах, має теж важну ролю. Штуку сю виставив Вилієм Факс, а директором її був Дейвид Ботлер. Історію до неї написали Вилієм Конселмен та Девид Ботлер.

С. Л. Ротафел, відомий під прізвищем „Роксі", приготовив на сю виставу добірну програму з музики й танцю. Основою сеї програми теж життє в американських колеґіях. Як додаток, буде виступати російська балалайчна орхестра та Ервинґ Аронсон та „Гіз Комендерз". Пять „Ададжіо Тімз" та їх мальовничий балет буде виступати через цілий тиждень.

БЕЛЬҐІЙСЬКА ВЧЕНА ЛОРІО У КИЇВІ.

До Києва приїхала бельґійська вчена Сузанна Лоріо, що вивчає нове мистецтво.

Лоріо приїхала ознайомитися з місцевими музеями та з роботою художнього інституту. Крім того вона дуже цікавиться українським старим мистецтвом, особливо українською архітектурою.

У розмові зі співробітником РАТАУ Лоріо розповіла, що в Бельґії широкі громадські кола цікавляться радянським мистецтвом. Доказом цього є вистава радянського мистецтва, що її збирається відкрити наступної весни в Бельґії т-во культурного звязку з закордоном.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ЧЕСТЕР, ПА.

З представлення на поводян.

На представленню „Свекруха Євдоха" і „На старости літ", влаштованім дня 9. жовтня відділом „Союза Українок", промовив до присутних громадян місцевий учитель гром. Володимир Білоруський в справі повені і присутні зложили $37.14, які відослано до Обєднання для висилки до краю.

СЕНТ КЛЄР, ПА.

Збірка в церкві.

Тутешний священик о. Милянич перевів збірку в церкві св. Івана Хрестителя для нещасних жертв повені і зібрав $25.54; о. Милянич доложив від себе $2.00. Разом вислано до Обєднання $37.54.

КЛІВЛЕНД, О.

З хрестин для жертв повені.

Дня 2. жовтня відбулись хрестини в домі гром. Дмитра Бандури, підчас якої як пристало на щирих синів України не забули чесні гості і за рідний край, особливо за нещасні жертви повені.

Збіркою занялися: М. Притуляк і Микола Стреп.

Зібрано $20.25 і відослано до Обєднання.

Жертвували по $2.00: Дм. Бандура, М. Стреп; по $1.00: Марія Лозінська, Г. Лозінський, П. Лазута, В. Козир, Ст. Палівода, молод., Ант. Янівський, П. Головчак, Ів. Пачковський, В. Маліцький, М. Притуляк, М. Піскливий, Т. Стевніцький, Розалія Бандура, Марія Бандура; по 50 ц.: В. Федик, Катерина Козир; Паранька Погода 25 ц. Разом зібрано $20.25.

БРІДЖПОРТ - ШИКАГО, ІЛЛ.

З концерту на поводян.

Заряд Рідної Школи переслав до Обєднання $10, як збірку, зібрану на концерті Р. Ш. дня 9. жовтня з призначенням для потерпівших від повені на Західній Україні.

І. Дорош, кас.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

На Народний Дім в селі Дарахові, теребовельського повіту.

Збірку в сумі 140 долярів, призначену на будову Народнього Дому в Дарахові, теребовельського повіту вже одержали в краю й прислали подяку.

На сю ціль зложили отсі жертводавці:

По $15.00: Миськів, І. Гумницький; по $10.00: Н. Манорек, Т. Якимчук; по $5.00: Г. Шамбел, І. Швець, І. Сосульський, В. Костів, М. Ґречин, М. Юрків, В. Луковський, І. Добровольський, К. Міхоцький, М. Міхоцький, С. Кіндзирський, А. Ґречин; по $6.00: І. Ґречин, Павлина Ґречин; по $3.00: Н. Юрків, Марія Голубко; по $2.00: З. Ґречин, С. Рибак, І. Войтович, М. Мельниченко, С. Федейко, С. Волошин.

Сею збіркою занявся уряд товариства Дарахівщина, 275 відділ У. Н. Союза у Джерзи Сіті, Н. Дж.

За уряд Тов. Дарахівщина:
Іван Сосульський, голова;
Нестор Манорек, касієр.
Іван Гумницький, секр.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за місяць вересень 1927 року.

ВІДДІЛ 13.

Бр. св. Николая в Ватервліт, Н. Й.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісдано жертви зібрані на хрестинах в Андрія Галабуди 6.00

Разом $6.00

Галабуда Андрій	$1.25
Фромець Гриць	1.00
Фромель Юлька	1.00
Галайко Юлька	.50
Гобляк Василь	.50
Футулуйчук Василь	25
Футулуйчук Настуня	25
Галабуда Марія	25
Смерик Іван	25
Хребта Іван	10
Пані Левив	10

ВІДДІЛ 18.

Бр. св. Івана Хрестителя в Сімор, Конн.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів 7.00
Жертви від не членів 3.00

Разом $10.00

Децьо Максим	$1.00
Капелюх Семен	1.00
Ковальчик Теодор	50
Підлипчак Трофим	1.00
Смій Александер	1.00
Феленчак Астафій	2.00
Хаменко Константин	1.00
Цюпар Іван	1.00
Адамяк Іван	50
Ростоцький Яків	50
Ґвут Іван	50

ВІДДІЛ 19.

Бр. Вознесення Ісуса Христа в Гомер, Па.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів 4.00
Жертви від не членів 5.00

Разом $9.00

Яворський Петро	$2.00
Буртик Василь	1.00
Калинець Прокіп	1.00
Федорук Федь	1.00
Иха Джов	50
Голютяк Іван	50
Д. І. Н. Ш.	40
Тобеля Тони	25
И. К. П.	25
Солва Іван	25
Дмитрів Іван	15
Дрібними датками	1.70

ВІДДІЛ 30.

Бр. св. Андрея в Бреслав, Па.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів 31.00

Разом $31.00

Бать Іван	$1.00
Бать Ева	1.00
Бесяда Павло	1.00
Цап Антін	1.00
Дубик Ілько	1.00
Дзвінчик Микола	1.00
Гамівка Петро	1.00
Гамівка Дмитро	1.00
Гамівка Пелагія	1.00
Гамівка Стефанія	1.00
Клос Дмитро	1.00
Клос Теодор	1.00
Клос Петро	1.00
Клос Розалія	1.00
Леньо Йосиф	1.00
Леньо Іван	1.00
Пилип Андрій	1.00
Пилип Михайло	1.00
Пиняга Теодор	1.00
Пиняга Марія	1.00
Вдовяк Николай	1.00
Кісіль Іван	1.00
Вдовяк Катерина	1.00
Ґмитрик Текля	1.00
Кірлич Ева	1.00
Вдовяк Емілія	1.00
Вус Іван	1.00
Касперевич Стефан	1.00
Юзьків Михайло	1.00
Кравець Анна	1.00
Цап Розалія	1.00

ВІДДІЛ 34.

Бр. св. Івана Хрестителя в Лорейн, Огайо.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісдано від членів .... $ 3.75
Жертви збирані в пушки 22.01

Разом $25.76

Гіль Іван	$ 25
Котик Антін	50
Кузан Франко	25
Панько Іван	50
Фурдин Бенедикт	25
Бігун Ілько	2.00

ВІДДІЛ 39.

Бр. св. Петра і Павла в Сиракюз, Н. Й.

Жертва з каси відділу .... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісдано від членів 7.75
Жертви зібрані до пушок 3.25

Разом $11.00

Клюсик Пазя	$ 50
Клюсик Михайло	1.00
Клюсик Микола	50
Клюсик Анна	50
Гишта Марія	50
Малімон Михайло	1.00
Туркевич Гавриїл	50
Скалко Андрій	50
Йордан Іван	50
Ойланд Н.	50
Рот Сенов	50
Заміно Павло	25
Бекір	25
Мацек Іван	25
Діщак Михайло	25
Прохорович Адам	25

ВІДДІЛ 44.

Тов. Укр. Січові Стрільці в Нортгемптон, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісдано дохід з пікніку $25.00

Разом $25.00

ВІДДІЛ 63.

Тов. Січ в Форд Сиці, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісдано від членів $7.75

Разом $7.75

Бобак Андрій	$1.00
Горницький Кароль	1.00
Колодій Катерина	1.00
Пельц Лука	1.00
Теплий Микола	1.00
Сінявський Яків	1.00
Вархоляк Марцель	1.00
Церпяк Войтіх	50
Драч Микола	25

ВІДДІЛ 64.

Тов. ім. Тараса Шевченка в Патерсон, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісдано від членів $18.00
Дохід з підприємства відділу .. 21.00

Разом $39.00

Ничка Микола	$1.00
Мицан Олекса	1.00
Милинський Іван	1.00
Сосовський Стефан	1.00
Григорчук Василь	1.00
Діка Василь	1.00
Лазорович Василь	1.00
Левуш Гарасим	1.00
Гайда Теодор	1.00
Сас Михайло	1.00
Ничка Гнат	1.00
Похмурський Павло	1.00
Верхоляк Іван	1.00
Редчук Дмитро	1.00
Гаврилюк Кіндрат	1.00
Ількович Іван	1.00
Атаманець Василь	1.00
Матвіяс Василь	1.00

ВІДДІЛ 68.

Тов. ім. Богдана Хмельницького в Шикаго, Ілл.

Жертва з каси відділу .... $ 5.00
Жертви від части членів 10.50

Разом $15.50

Лемішка Вавро	$1.00
Лесняк Юрій	1.00
Мицишин Ілія	1.00
Настин Василь	1.00
Попка Марія	50
Сапіта Іван	1.00
Топоровський Гнат	1.00
Лемішка Марія	50
Настин Марія	50
Попка Антін	1.00
Яжик Йосиф	1.00
Сапіта Михайло	1.00

ВІДДІЛ 83.

Тов. ім. Івана Франка в Филаделфії, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісдано від члена $5.00

Разом $5.00

Семків Петро	$5.00

ВІДДІЛ 84.

Тов. ім. Тараса Шевченка в Савт Порт, Конн.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісдано від членів $7.50

Разом $7.50

Гайда Николай	$1.00
Гоголь Юрко	1.00
Сендзік Михайло	1.00
Шурко Іван	1.00
Чаплинський Іван	50
Кондуб Іван	2.00
Ґудзік Михайло	1.00

ВІДДІЛ 95.

Бр. св. Димитрія в Назарет, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісдано від членів $27.00

Разом $27.00

Гурин Тимко	$1.00
Чорній Іван	1.00
Чорній Павло	1.00
Куц Захарко	1.00
Куц Стах	1.00
Куц Анастазія	1.00
Гурин Михайло	1.00
Гіль Микола	1.00
Гіль Александер	1.00
Згога Анна	1.00
Островська Катерина	1.00
Островський Антін	1.00
Мазепа Анна	1.00
Прус Василь	1.00
Бурута Ілько	1.00
Кріль Василь	1.00
Мацко Василь	1.00
Мацко Євка	1.00
Миськів Михайло	1.00
Парубочий Іван	1.00
Романишин Матвій	1.00
Згога Порфирій	1.00
Данило Михайло	1.00
Кобрин Михайло	1.00
Ковальчик Семен	1.00
Боспюк Михайло	1.00
Люц Клим	1.00

ВІДДІЛ 102.

Бр. св. Петра і Павла в Клівленд, Огайо.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісдано від членів $21.75

Разом $21.75

о. Левицький Лев	$10.00
Пацула Петро	2.00
Чупак Андрій	1.00
Комес Василь	1.00
Піх Іван	1.00
Галущак Іван	1.00
Гарлач Йосиф	1.00
Селенко Іван	1.00
Труш Йосиф	1.00
Хміль Йосиф	1.00
Бахаровський Осип	50
Сіка Кузьма	50
Клищинський Михайло	50
Фиснак Михайло	25

(Дальше буде).

NON SCHOLAE SED VITAE...*)

„Вчимося не для школи, але для життя"... Кому з нас не доводилося вже нераз і не два виголошувати з більш або менш фільософічним видом лиця цю думку перед тими, яких ми хотіли заохотити до науки. І ми дуже й зовсім серйозно дивувалися нераз, коли ці наші поучення не трапляли до переконання малим громадянам, котрі тільки що переступили поріг гімназії. Але, дивувалися ми також чимало й тоді, коли ця — така зрозуміла для нас думка — не захоплювала дуже й старших. І в своїй завзятій виховничій діяльности ми самі не здавали собі справи з того, що в дійсности в тому свойому поученні ми нічого не давали тим, що мали нас слухати й мали брати собі наші слова до серця.

Бо що варта ціла та порада й ціла фільософія думки: „вчимося не для школи, але для життя", якщо ми не скажемо ясно й виразно, що саме ми під словом „життя" розуміємо. Наш вихованець мав просто клопіт з тою порадою. З того, що він бачив довкола себе, він приходив по якімсь часі до заключення, що „вчитися для життя" це значить не що инше, як те, що треба вчитися, щоби добути собі кусень хліба, добути становище, завдяки якому можна би жити. Таке розуміння життя було і є загальне й таке розіміння мститься сьогодня на нас. Наслідки такого розуміння життя — це такий дошкульний у нас сьогодня брак визначних одиниць, що стали би в проводі. І найстрашніще з того всього те, що таке розуміння життя щораз більше поширюється, опановує сьогодня мало що не всіх нас. І як колись були принайменше одиниці, що вибивалися понад той рівень, то сьогодня нема вже й одиниць.

Що є життя?

Життя — це цілий ряд обовязків та завдань, які кожний з нас мусить виконати в часі, який йому доводиться переводити на земській кулі. Хтось може не погодитися з думкою, що кожний з нас **мусить** виконати якісь обовязки чи завдання. Коли ми вложили слова „мусить", то ми говорили про правдивого, дійсного чоловіка, а не про „гнилу колоду", про яку пише Шевченко. Гнила колода, звичайно, не мусить нічого робити. Але дійсний, правдивий чоловік, той має цілий ряд обовязків, цілий ряд завдань, які він **мусить** виконати. Отже вчитися для життя це значить вчитися на те, щоби вміти ці свої обовязки та завдання виконати як слід.

Чи ті життєві обовязки й завдання однакові в кожної людини?

Ніколи в світі! У ріжних людей вони ріжні й залежать завсіди від положення та обставин, серед яких люде живуть.

Найважніші завдання людини випливають, розуміється, з факту її національної приналежности й залежать від того, в якому положенні дана нація находиться. Кожна нація має як цілість завдання, як і поодинока людина, а саме: дійти до найвищого розвитку як під фізичним так і під духовим зглядом. З цього випливають і завдання поодиноких членів нації: зробити все, очевидно в міру своїх сил, аби до того найвищого розвитку нації довести. Це перше й найважніще завдання. А з цього випливають всі инші, менші, залежні від того, на якому ступні розвитку дана нація находиться. Якщо, наприклад, дана нація ще не державна, а власна державність є необхідним етапом до найвищого розвитку, то завданням живучого покоління, членів тої нації є: добути власну державу.

Бачимо з того, що навіть члени одної нації не у всі часи мають однакові завдання, що кожне покоління нації має завдання, яке тільки воно мусить виконати, якщо не хоче відіграти в історії свого народу ролі „гнилої колоди".

Звісна й зрозуміла річ, що кождий з нас має також обовязки, що торкаються його самого й його родини, що відносяться до піддержання життя, але всі вони є тільки **підрядними обовязками** й мусять безумовно підчинятися найвищому завданню.

Якщо ми так справу поставимо, то для нас стане ясне, що значить тепер для нас „вчитися для життя". І зараз таки виринє перед нами друге питання: чи ті школи, в яких нам доводиться проводити свої літа, навчать нас того, чого нам треба, чи ні? А відповідь на питання буде: ні!

Нема такої ідеальної школи, що даваламби своїм учням все те, що їм треба буде у їхньому житті, що їм треба буде до виконання їхніх завдань. Одні школи дають більше, другі менше. А є й такі школи, що зовсім не дають того, чого учням треба; мало того: дають щось зовсім противне, щось таке, що збиває учнів з правдивої і єдиної життєвої дороги.

Що тобі робити?

Єдине, що лишається, то добувати потрібну освіту й потрібне знання поза школою.

Колись у нас була дуже гарно поставлена справа позашкільної освіти. В містах, де тільки були гімназії, чи инші середні школи, істнували добре зорганізовані самоосвітні гуртки молоді. Ці гурти зробили дуже велику роботу. Серед гарячих молодечих дискусій усвідомлювала собі молодь свої найвищі завдання, обговорювала найкращі способи, щоби ці завдання виконати, підшукувала шляхи, якимиб можна найшвидше дійти до остаточної мети. З тих самоосвітних гуртів вийшла ціла та генерація, що зробила стільки геройських подвигів у часі нашої визвольної війни.

Тому, коли перед нами виринає сьогодня питання, що робити, коли школа не дає нам того, що нам конче потрібне, на це є єдина рада: творити самоосвітні гуртки й у них набиратися потрібного нам знання, в них „вчитися для життя", але для життя в нашому розумінні; в них, вкінці, гартуватися до нового великого діла.

Осип Боднарович.
(„Новий Час").

*) Не для школи, але для життя...

УРИВОК З ПРОМОВИ ПРО ПОЛЬСЬКО - УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ...

...„Така є колотнеча, яку зачали ми з українським народом, братією і кровю нашою, це немов рана сердешна, котра, навіть найменша, смерть приносить. Одну частину цієї справи знаю, другої частини, хоч усе про неї думаю, не можу зрозуміти. Знаю бо це добре, що їм діється, почавши від Берестейського зїзду. Та знаю добре, як на соймиках надію їм роблять, а на соймах уладжують собі з них сміхи. На соймиках братією називають, а на соймах відступниками. Це я знаю, бо це всі знають. Але чого вони хочуть від цього шановного народу, якої ради й до якої мети змагають, цього ніяким робом не можу зрозуміти. Бо коли хочуть, щоб України не було на Україні, це — неможлива річ, і це подібне, як їм захотілобся, щоб тут море було коло Самбора, а Бещад коло Ґданська... Жаден розум, жадне насилля не може доконати того, щоб України не було на Україні. Що-ж? А коли комусь захотілобся, щоб Поляків не було в Польщі?

Іван Щасний Гербурт,
польський посол з Мостиск і Судової Вишні до варшавського сойму в XVII. в.

Кит жиє 300—400 літ.

Кит важить за 88 слонів або 440 медведів.